

הרה"ג ר' משה זבלון מרגליות זצ"ל

אם טמא נטהר בעודו במים או בעלייתו מן המים

בהמצפה ח"ב בפירור ב' ע"ד הכ"מ בספ"ו מהל' אה"ט שהקשו עליו מברכות (כ"ב:): ירד לטבול אם יכול לעלות ולהתכסות כו' ואם לאו יתכסה במים ויקרא, אלמא דנטהר אפילו בעודו בתוך המקוה, ותירצו משום דהכא הא הוציא ראשו עכ"ל. ונראה אם נאמר כהכס"מ אין זה חירוי מספיק דכמו שאינו נטהר בכניסתו למים, כ"א עד שיתכסה כולו במים ואפילו שערו מעכב. כן אם נאמר כשיטת הכ"מ שהטהרה תלויה בעלייתו מן המים הנה לא יגמור הטהרה כ"א בעלייתו כולו מהמים.

אמנם עיקר קושייתם על הכ"מ אינו כי מלבד דטהרת טבילת בע"ק לד"ת אינו דומה לטבילת טמאים אחרים. דנחית ט' קבין מועיל ג"כ לטהרו ולד"י מועיל מ' סאה אפילו שאובין ואפילו בכלים, עוי"ל דעיקרא דהך מתני' באה ללמד דכסוי המים מהני לכסות מערומיו שלא יראה בו ערות דבר (עיין יו"ד סימן ר' בש"ך וט"ז) אבל לא מיירי לענין טהרת טבילה. ופשט דברי הגמרא, אם יכול לעלות ולהתכסות כו' כלומר אם יכול לעלות מן המים עד מקום שבגדיו מונחים שם יעלה ויתכסה. ואם לאו היינו שאין העת מספיק, או יתכסה במים ויקרא, ולדברי הכס"מ המכוון שיעלה פ"א מהמים ליטהר מטומאתו. ויבוא פ"ש במים לכסות ערותו ויקרא.

ובעיקר הדין של הכס"מ לא אדע מאין הוציא דבריו כמה שכתב ונראה מדבריהם כי מהתו"כ פ' שמיני שם אין הכתוב מדבר אלא בנוגע בשרץ או נבלה בעודן בתוך המים ואם מהרמב"ם אשר הוא לשון התוספתא פ"ב ממס' מכשירין (הובא ג"כ בפ"י הר"ש) ג"כ אין התחלת ראייה כלל כי ראיית הכ"מ הוא מהדין שכתב הר"מ וז"ל „הנוגע באה"ט המושלך בתוך המקוה וכו' או משכב שהיה במקוה ונגע בו הרי זה טמא" וקשה לא יהא נטהר המשכב עצמו בעודו בתוך המים לטהר הנוגע בו אז (שאינו דומה לשרץ ונבלה) ובע"כ נאמר דבעודו במים עדיין לא נטהר המשכב (וא"א לומר דבמשכב של מפץ או כלי חרס מיירי הרמב"ם שאין להם טהרה במקוה, דהלא מבואר דכל שאין לו טהרה במקוה אינו מקבל טומאת משכב (שבת פד. ועיי"ש ברש"י ותוס') ואך בעלייתו מן המים נטהר.

אך כאשר תדקדק בדברי הרמב"ם שמתחילה כתב „או משכב שהיה במקוה ונגע בו" ובדין הב' כתב „שהוא מונח במקוה" ולא כתב שהיה, אשר ע"כ נראה

שדברי הרמב"ם ברור מללו דהך דין הא' מיירי במשכב שהוא עומד תמיד בתוך המקוה לנוח שמה בני אדם במקוה כשהם יורדין לטבול ויוצא למעלה ממי המקוה שזה המשכב נשאר בטומאתו לעולם ע"כ אמר בלשונו או משכב שהיה במקוה וזה כונת התוספתא „הנוגע במו"מ בית המקוה טמא" (וא"צ להגיה כמו שהגיה הגר"א זצ"ל וכן היא הגי' בהר"ש) ופה מדבר על הנוגע בהמשכב. וכן דקדק וכתב ונגע בו, אבל בדין הב' „בזב שדרס על המשכב המונח במקוה" אינו מדבר מדין הזב עצמו, כי יכול להיות שהוא בתוך ימי ספירתו, אך מדין המשכב עצמו הוא מדבר שנטמא אפילו כשהיה מונח כולו במים. זה כונת הרמב"ם בלי שום גמגום. וגם הרבה ראיות יש מן הש"ס המוכיחות נגד מש"כ הכ"מ ועפ"י שורת הדין הטמא נטהר בעודו בתוך המים.